

Høringssvar "Lik og likskap":

Høring - NOU 2014: 2 Lik og likskap

Høringsbrev, 22.4.2014

Kulturdepartementet sender med dette NOU 2014: 2 på høring.

Regjeringen oppnevnte 10. august 2012 et offentlig utvalg (gravferdsavgiftsutvalget) som skulle utrede rettslige og økonomiske spørsmål knyttet til avgifter i forbindelse med gravlegging. Utvalget leverte sin innstilling 3. mars 2014.

Utvalgets oppdrag var å utrede:

- økonomisk likestilling mellom kremasjon og kistegravlegging
- utvidelse av retten til grav utenfor bostedskommunen
- ordningen med feste av grav
- behovet for endringer i avgiftssystemet på gravferdssektoren

I tillegg skulle utvalget vurdere behovet for innhenting av styringsdata og behovet for styrket kunnskap på gravferdsområdet.

Utvalget har i sin utredning slått fast seks prinsipper for gravferdslovgivningen:

1. Gravlegging er et offentlig ansvar og skal være uten kostnad for de etterlatte.
2. Gravplassene skal være allmenne, dvs. felles for alle.
3. Forvaltningen skal legge til rette for at gravlegging skjer med respekt for personlig livssyn og i tråd med føringene til vedkommende livssynssamfunn.
4. Lovgivningen skal likestille gravferdsformene og ikke stimulere til å velge den ene fremfor den andre.
5. Ett menneske får én grav.
6. Med tiden blir graven slettet og gravminnet tatt bort.

Utvalget mener at en rekke avgifter på gravferdsområdet i dag skaper ulikhet, og utvalget foreslår regelendringer og andre tiltak som skal gi mer forutsigbare løsninger for brukerne av gravferdstjenestene.

Utvalgets forslag er:

Kistegravlegging og kremasjon likestilles økonomisk og juridisk som gravferdsform

Utvalget mener at gravferdsformene kremasjon med urnenedsettelse og kistegravlegging bør likestilles. Derfor bør blant annet adgangen til å kreve kremasjonsavgift oppheves.

Kremasjonsavgiften utgjorde i 2012 ca. 40 mill. kroner.

Ansvar for bårtransporten til krematoriet foreslås flyttet fra NAV til gravplassforvaltningen. Et lokalt ansvar for å sørge for transporten kan skape et insentiv til å ta ansvar for etablering og vedlikehold av en effektiv krematoriestruktur. Midlene (ca. 22,5 mill. kroner) foreslås som en følge av dette overført fra bevilgningen til NAV til rammetilskuddet til kommunene.

Verran kirkelige råd:

Hvis ansvaret for bårtransport skal flyttes fra Nav til gravplassforvaltningen, så må bevilgningen komme direkte til kirkelig fellelsråd, eller kommunene der hvor kommunen selv er gravplassforvaltning. Ordningen vil bety nye arbeidsoppgaver for fellelsrådet.

Utvalgets forslag er:

Kommunene skal være pliktige til å ta i mot utenbygds gravlegging. Brukerbetaling for gravlegging i en annen kommune enn avdødes bostedskommune oppheves

Utvalget går inn for en økonomisk likestilling mellom innenbygds- og utenbygds gravlegging.

Det anslås at ca. 8 pst. av gravleggingene skjer i annen kommune enn der avdøde var folkeregistrert ved dødsfallet, og at utenbygds gravlegging er dyrere for de etterlatte. Oppgjøret mellom de involverte kommunene bør skje gjennom en fastsatt oppgjørsordning mellom gravplassforvaltningene, fremfor at de etterlatte må betale.

De samlede inntektene for gravferdsforvaltningen fra betaling for utenbygds gravlegging i 2013 var ca. 12,1 mill. kroner.

Verran kirkelige råd:

Gravferdslovens paragraf 2 sier at det skal være ledige graver for minst 3 % av kommunens befolkning, og det er kommunene selv som finansierer gravplassene. Det er rimelig at kommune/fellesråd da får oppgjør for gravlegging av utenbygdsboende.

Kommunen som avdøde sist bodde i, sparer også en gravplass.

Vi støtter forslaget om oppgjørsordning mellom hjemkommune og gravleggingskommune.

Utvalgets forslag er:

Endring av avgiften for feste av grav slik at innbyggerne behandles likt

Utvalget foreslår at alle gravlegginger skal utløse 20 betalingsfrie år uansett hvilken type grav (tilvist eller festet) som velges. Den betalingsfrie perioden skal ikke ha sammenheng med fredningstiden, som kan variere ut fra lokale forhold. Det skal være samme festeavgift for alle graver i kommunen, uavhengig av om det er gravlegging av innenbygds eller utenbygds beboere. Satsen på festeavgiften skal fortsatt fastsettes lokalt.

Utvalget legger til grunn at kommunesektorens økonomiske tap som følge av bortfall av adgangen til å kreve festeavgift fra dag én i festet grav, og fra dag én i utenbygds grav, vil utgjøre 52,2 mill. kroner pr. år.

Verran kirkelige råd:

20 betalingsfrie år uansett type grav, vil bety bortfall av inntekter for fellesrådet.

Ordningen vil kreve ekstra administrasjon i forhold til at en festet grav skal gjøres om til frigrav midt i festeperioden.

Utvalgets forslag er:

Tiltak for å få bedre statistikk og mer forskning på gravferdsområdet

Utvalget foreslår at kommunene skal rapportere utvalgte resultater og tall fra gravplassforvaltningen i KOSTRA hvert år. En utvidet statistikk i KOSTRA vil, etter utvalgets oppfatning, være et redskap i planleggingen for å møte økningen i tallet på døde i de neste tiårene.

Verran kirkelige råd:

Forslaget støttes.

Utvalgets forslag er:

Endringer i forvaltningsoppgaver

Utvalget foreslår at oppgavene som bispedømmerådene har etter gravferdsloven og gravferdsforskriften, overføres til Fylkesmennene.

Verran kirkelige råd:

Forslaget støttes.

Utvalgets forslag er:

Økonomiske og administrative konsekvenser

Som følge av utvalgets forslag om å oppheve hjemler for brukerbetaling anslår utvalget et samlet inntektsbortfall for gravferdsforvaltningen på 104,3 mill. kroner. Dette foreslås kompensert gjennom økte rammeoverføringer til kommunene, etter den generelle kostnadsnøkkelen. Utvalget legger til grunn at kommunene da vil øke overføringene til de kirkelige fellesrådenes gravplassforvaltning i tråd med de lokale behovene.

Verran kirkelige råd:

For å støtte dette forslaget må det være en forutsetning at fellesrådet virkelig får sin nødvendige del av rammeoverføringene, for å kunne drive en forsvarlig gravplassforvaltning, eller at fellesrådet får pengene direkte overført.

Utvalgets forslag er:

Forslag som utvalget vurderer til å være på siden av mandatet

Utvalget foreslår at de nærmere vilkårene for askespredning skal framgå mer direkte av gravferdsloven, og at behandlingen av søknader om askespredning legges til den lokale gravplassforvaltningen, med Fylkesmannen som klageinstans.

Utvalget foreslår også at det åpnes for askespredning på gravplass, og at det gis adgang til gravlegging i kolumbarium på gravplass.

Verran kirkelige råd:

Behandlingen av søknader om askespredning bør fortsatt ligge hos fylkesmannen. Spesielt i små kommuner kan det være greit at gravplassforvaltningen ikke behandler søknadene.

Askespredning på gravplass er et helt nytt forslag, og virker fremmed i første omgang. I dag er det ikke mulighet å få navn og data innskrevet på gravminne på gravplass, hvis askespredning er valgt.

Kolumbarium er en vegg eller byggverk med nisjer der askeurner kan lukkes inne eller mures inne. Etter fredningstid/festetid må urnene ut av kolumbariet og gravlegges i jorda. Kolumbarium tar kanskje mindre plass enn urnegraver, men det må også være et urnefelt tilgjengelig for endelig gravlegging av urnene. Forslaget støttes.